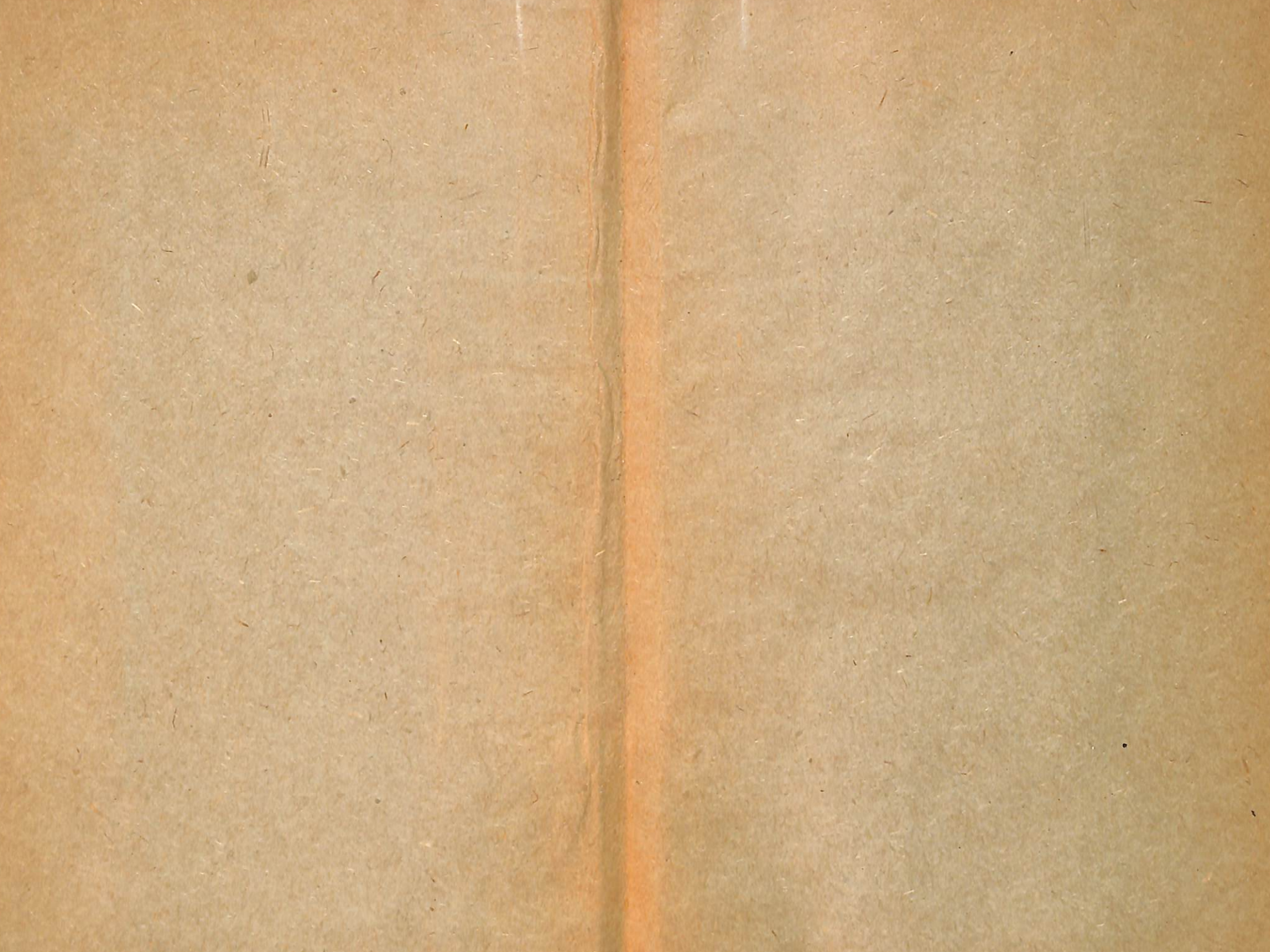

1937

891.99
14-64

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՍՀ
ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏ
ՄԵԾԱԴԱՍԱԿՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՍԱԿ
ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԹԱԲԵԿ ԵՆԿՈՅԱՆ
(ԵՆԿՈ ԱԿԵՐ)

Ա. Ռ. Ա. Կ Ն Ե Ր

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Ձ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն
Ց Ե Ր Ե Վ Ա Ն 1937

891.99

110

8 NOV 2011

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄՄԱՏ
ՄԵՐՄՀԱՍՍԱԿՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

891.99
m-64

ԱԹԱՐԵԿ ԽՆԿՈՑԱՆ
(ԽՆԿՈ Ապեր)

Վ.Ս.Ս.

69924
426 1018

Ա Ռ Ա Կ Ն Ե Ր

*

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Հ Ր Ս Տ Ա Ր Ս Կ Չ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն
Յ Ե Ր Ե Վ ա 6 1937

Առակներ են Հին որերից,
Բայց յես գրի առա նորից: Ա. Խ.

ՃՊՈՒՌՆ ՌԻ ՄՐՋՅՈՒՆԸ

Թուի—վախ մի ճպուռ
Վողջ, ամառը շուռ ու մուռ,
Յերգեց, ճռռաց
ձրռճրռաց:
Մին ել, ըհը, ձմեռը
Փռեց իրա թևերը.
Բացեց գորգը սպիտակ,
Դաշտերն առավ ձյունի տակ:
Անցան պայծառ որերը...
Ել վո՞րն ասեմ, ել վո՞րը.
Յերբ ամեն մի թիփի տակ
Թե՛ սեղան կար, թե՛ ոթյակ:
Յեկան որեր ցրտաշունչ,
Ճպուռն ընկավ լուռ ու մունջ.
Քաղցած փորին ել ինչ յերգ,
Յուրտը տարավ վոտ ու ձեռք,
Ձնգրը—գնգրը դողալով,
Ծանր—ծանր սողալով,
Նա մըջյունին ասում էր.
— Գլխիդ մատաղ, սա՛նամեր,
Մի ճար արա, շունչ առնեմ,
Ցրաից, սովից չըմեռնեմ:
Կերակրի՛, տաքացրո՛ւ,
Մինչև դարուն ապրեցրո՛ւ,
— Ի՞նչ խաբար է, սա՛նիկս,

Չարմանում եմ, ջա'նիկս.
Չաչխատեցի՞ր ամառը,
Ասա, ի՞նչ եր պատճառը:
— Եղպես բանի, սա'նամեր,
Ել ժամանակ ո՞վ ուներ.
Են խոտերում բուրավետ
Յերգում էյինք մերոնց հետ:
— Ուրեմն դու...— Այո՛ յես,
Վողջ ամառը դես ու դեն
Յերգ յերգեցի մշտապես:
— Յերգեցիր, հա՛. շա'տ բարի,
Այժմ ել բռնի վերվերի,
Քամին ծափ տա՛ դու պարի:

Ա.ԳՌԱՎՆ ՈՒ ԱՂՎԵՍԸ

Բախտի բերմամբ
Թե պատահմամբ
Մի մեծ ազուով
Մի գունդ պանիր
Դաշտում գտավ,
Կտուցն առավ,
Ծառին թռավ:
Ո, ի՞նչ պանիր, դեղին վոսկի...
Բայց դեռ չառած համն իսկի,
Աղվեսն անցավ ծառի մոտով,
Գերվեց,
Երվեց
Պանրի հոտով:
Վազեց գնաց բերնի ջուրը
Յեվ թուլացան կուռն ու ճուռը:
Են ժամանակ իրա ձևին,
Ծառի տակից, աչքն ազուովին,
Հեզիկ, նազիկ,
Փափկամազիկ,
Բացեց լեզուն անուշ, մեղուշ,

Թափեց, չափեց շաքար ու նուշ.
«Ինչքան լավն ես,
Յես քո դերին,
Քո եղ սեիկ
Վառ աչքերին,
Նուրբ ծալքերով
Չույգ թևերին:
Մի դու մտիկ,
Եղպես քթիկ,
Եղպես ճտիկ.
Մախմուր ազին,
Խաս ու դումաշ
Ատլասն հագին:
Գիտեմ անշուշտ իմ քուրիկի
Չայնն ել կըլի հրեշտակի:
Յերգի՛, քո՛ւրիկ, մի՛ ամաչի,
Իմ ուզածը մի մեծ բան չի:
Թե վոր չքնաղ եղ տեսքի հետ
Յերգելում ել յեղար վարպետ,
Ո՛, կըղտոնաս իմ սրբուհի,
Թուչունների մայր թագուհի»:
Ազուով ազին իրեն տված՝
Գովեսաներից շջմած, ուռած՝
Ազուավային
Բկովը մին,
Վոր չըկրոտա՛ց.
Պանիրն ընկավ ծառիցը ցած,
Շողոքորթը ըռխեց, գնաց:

Ճ Ա Ն Ճ

Խոնարհ ու հեզ
Մի հոգնած յեզ,
Արորն ուսին,
Ճանճը պողին,
Մի իրիկուն

Գալիս եր տունս:
Մին ել ճամփին
Մի ուրիշ ճանճ
Ասավ. «Տո՛ւ, մա՛նչ,
Ես յեղան հետ
Վո՞րտեղից եղ. ...»:
Նա, ցից արած
Գիթը, ասաց.
— Մենք վո՞րտեղից.
Վարում ե յինք,
Վարատեղից:

ԿԿՈՒՆ ՅԵՎ ԱՔԼՈՐԸ

Չնաշխարհիկ,
Իմ աքլորիկ,
Ձայնդ զիւ-զիւ,
Վոսկե ծիւ-ծիւ.
Յերգերիդ մեջ
Բյուր յելեվեջ:
— Կկո՛ւ քուրիկ,
Հուրիկ, բուրիկ,
Քո ձայնն ել ե
Լավ գեղգեղում,
Ծոր ե տալիս
Ու մղմղում:
Յերգ եմ լսել
Յես շատ ու քիչ,
Բայց չեմ տեսել
Քեզ պես յերգիչ:
— Իմ բնատուր
Վոսկեփետուր,
Կուզեմ
Լսեմ
Ձայնդ անսպառ
Միշտ, անդադար,

Թեկուզ մի դար:
— Պուճպուճուրիկ,
Մի պուտ ջրիկ,
Կկու քուրիկ,
Յերգվում եմ յես՝
Վոր լում ես
Եսչա՛րի, պո՛ւճուր,
Ըստասելով իմ աչքերը
Կտրում են ջուր:
Վո՞րտեղից ե քեզ այդպես ձայն,
Մաքուր, քնքուշ ու զնգցնդան,
Դուք եղպես եք
Ամբողջ ցեղով,
Մի բուռ բան եք
Թեև տեղով,
Բայց ձեր յերգը
Խիստ հաջողակ,
Չունի, չունի
Վոչ մի սոխակ:
— Գոհ եմ քեզնից,
Ձիվան աքլոր.
Խղճով ասենք,
Դու միալար
Լավ ես յերգում
Դրախտահավից,
Թռչունների
Լավի լավից.
Վողջ աշխարհը
Խոսքիս վկա,
Քեզպես յերգիչ
Չըկա՛, չըկա՛:
Այդտեղ ծիար՝
Ծիտիկ-միտիկ
Ասավ՝ «Հլա՛
Սրա՛նց մըտիկ,
Ի՛նչ լավ դիտեն
Իրար յեղել.

Ասա թողի՞ն
Պակաս տեղ ել,
Ե՛, լավ, հե՛րիք իրար դովեք,
Աշխարհ գիտե թե դուք ո՛վ եք:

ԱՐՄԱՏՆԵՐՆ ՈՒ ՏԵՐԵՎՆԵՐԸ

Տերևները ծառի ծերին
Ասում եյին զեփյուռներին.
— Բա էս հովտի արդն ու զարդը
Մե՛նք չե՛նք ու մեր խիտ սաղարթը.
Ի՞նչ կլինեք ծառի հալը,
Թե չը լինեք մեր հով տալը:
 Ամռան շոգին,
 Ամռան տաքին
Ես ծառի մոտ ո՞վ կըգա, ո՞վ,
Թե վոր չտանք մենք հով ու զով:
 Արշալույսին,
 Վերջալույսին
Մեր մեջ սոխակն յերգ չեր ասի,
 Դուք զեփյուռներ,
 Համասփյուռներ,
Մեզ հետ յերկար չեյիք խոսի:
— Բաժին չունե՞նք այդ պարծանքից
Ձայներ յեկան ծառի տակից,
— Ո՞վ է, ասին տերևները.
— Այդպես բազմած վերևները,
Բա դուք իսկի չե՞ք ամաչում,
Վոր մեզ յերբեք չեք ճանաչում:
 Ձեր ծնունդը,
 Ձեր սնունդը՝
 Գարուն դալիս
 Ո՞վ է տալիս:
Մենք այս ծառի արմատներն ենք,
 Ձեր ու ծառի գլխի տերն ենք.
 Ի՛նչ եք, ի՛նչ չեք,

Կանաչեցե՛ք,
Քայց այս բանը լա՛վ իմացեք.
Տերևներն են դնացական,
Արմատները մնացական,
Արմատները վոր չորանան,
 Ծառ ու տերև ո՞ւր կմնան:

ԿԱՊԻԿՆ ՈՒ ՀԱՅԵԼԻՆ

Իրեն տեսնելով
Հայելու միջին,
Կապիկը վառով
Մի բոթեց արջին.
— Քեռի, սրա՛ն տես,
Սա ո՞վ է, գիտե՞ս.
Ես ի՛նչ ուես է,
Կնճոռտ տրես է,
Հրեչ, ցուցանք,
Պատիժ, լիորձանք,
Ինձ տեղն ու տեղ կապանեյի,
Թե քիչ սրան նմանեյի:
Բայց թե յես ել ինչի՞ հետ եմ,
Եղպես ցուցանք քչի՞ն գիտեմ,
 Թվեմ զատ-զատ,
 Մերոնց մեջ շա՛տ:
— Քան թե թվես
Ձերոնց զատ-զատ,
Լավ չե՞ նայես,
Խելո՞ք վրադ,
Արջը ասավ,
Բայց թե խոսքը տեղ չըհասավ:

ԽՈՋՆ ՈՒ ԱԳՈՒՎԸ

Մի դարեւոր կաղնու տակ
 Խոզն ազա՛ս ու անհագ
 Ա՛յնքան կաղին զխավեց,
 Վոր ցած ընկավ ու փռվեց:
 Զարթնեց քնից ու տակից
 Ծառը փորեց արմատից:
 — Ի՞նչ ես անում, ա՛յ անգետ,
 Կըչորանա արեւից,
 Ազոավն ասավ վերեւից:
 — Չորանում ե՛՛ չորանա,
 Ինձ ի՞նչ ոգուտ՝ զորանա.
 Միայն կաղին ունենամ,
 Ուտեմ, պառկեմ, գիրանամ:
 — Ա՛յ ապերախտ կենդանի,
 Ով քեզ նման վիզ ունի,
 Իր կույր աչքով չի տեսնի,
 Վոր կաղինը հյուսթալի
 Լոկ այս ծառն է ձեզ տալի,
 Ազոավն ասավ խոզուկին,
 Այն կախ գլուխ կուզիկին:

ԳԱՅԼՆ ՈՒ ԳԱՌԸ

Մի ամլիկ գառ
 Իրեն համար
 Զուր եր խմում առվակից,
 Մեկ ել դեմի ձորակից
 Գայլն է կարում վերեւ,
 Խոսքին տալով ես ձեւ.
 — Ես ի՛նչ լրբություն,
 Ի՛նչ հանդգնություն,
 Այ դու փսլնքոտ,
 Վոչխարի լակոտ.
 Դու ինչի՞ տեր ես,

Վոր դաս դնչովդ,
 Քիթով պնչովդ
 Զուրս պղտորես:
 Բռնե՞մ դունչդ,
 Կարի շունչդ:

« Մի բարկանար, պա՛րոն գայլ,
 Քեզնից ցած եմ քա՛նի քայլ,
 Ենպես բան ես ասում վոր...
 «Սո՞ւտ եմ ասում, ա՛յ լղպոր.
 Եդ ել չըլնի հերվանը,
 Չեմ մոռացել են բանը,
 Վոր հենց եստեղ, նույն որը,
 Հայհոյեցիր իմ հորը:
 — Մի տարեկան դեռ չկամ...
 «Ե՛հ, յեղբայրդ եր, ա՛նզգամ»:
 — Յեւ մի ծին եմ, մինուճար...
 — Խնամիդ եր անպատճառ,
 Կամ մեկը ձեր պիղծ ցեղից,
 Ել ժաժ չգաս քո տեղից:

Չեր շների,
 Հովիվների
 Վոխը քեզնից յես հանեմ,
 Տե՛ս գլուխդ ի՛նչ բերեմ:
 Ասավ, հասավ գառանը,
 Առավ, թռավ անտառը:

ԿՈՏԼՈՋ ԳԴԱԸ

Ճաչ ուտելիս սպաս բերին,
 Անփոր զղալն ընկավ հյուրին.
 Համ անփոր եր,
 Համ կոտլոզ եր,
 Բեռ չեր տանում
 Ուզեր, չուզեր:
 — Հայրի՛կ, — ասավ վորդին հորը, —
 Մի դու մտիկ ես ախպորը,
 Մեր կոտլոզին բառնալ կուզե.

— Ե՛, բան չունես, վո՛րդիս, լռե՛,
Թե կոտորը մեր կոտորոն է,
Նա իր որում բեռ տանող չէ:

ՄԿՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԸ

Մուկն ընկավ դռնեդուռ
Ել չթողեց տուն—կտուր,
Ջահել—ահել գեղովի
Ձոջերից ջուկ, տեղովի,
Կանչեց, բերեց ժողովի,
Թե ի՛նչ անեն, վոր կատվեն
Մի հնարքով ազատվեն:
Յեկան գեղի ջոջերը,
Յերկուր—բարակ պոչերը
Մասնակցեցին խորհրդին,
Մի մուկ խոսեց իր հերթին.
— Լսե՛ք, մկնե՛ր, ցեղակից,
Չունիմ վորդի, կողակից,
Յես մի անտեր ծերուկ եմ,
Բայց պատվավոր մի մուկ եմ.
Պակսեց ուժը իմ վոտի,
Պեաք է մեռնեմ անոթի.
Սովն է չոքել դռանը,
Ա՛խ, այն կատուն, Մուռանը,
Ստից սատկում, տազ անում.
Մուկ է տեսնում, վազ անում,
Բռնում գլխից, կախ անում,
Թաթով տալիս, խաղ անում,
Ուտում, քեֆը չաղ անում:
Եսպես զուլում ու կրակ,
Դեռ աչքերն ել ջուխտ ճրաղ.
Բայց թե ազնիվ մեր ցեղը
Կորչելու չէ զուր տեղը.
Յավն ել ունի իր գեղը:
Ա՛յ, բերել եմ յես մի գանգ,

Ծափ—ծրնգոց,
Մեջը գնգոց.
Կատվի վզից մենք կախ տանք
Վոր ի՛նչքան ել որորա,
Վոր ի՛նչքան ել չորորա,
Ստից սատկի տազ անի,
Գալն իմանանք դագանի:
Ե՛, գանգը ո՞վ կախ անի.
— Ալո, դու.
«Ալո՞ն տանի».
— Բալո, դու.
«Բալո՞ն կախե».
— Չալո, դու.
«Չալո՞ն կաղ է».
— Մսոո, դու.
«Մսոոն կարճ է».
— Փսոո, դու.
«Եդ ել խի՞ղճ է».
— Համբո, դու.
«Յես տկար եմ».
— Չամբո, դու.
«Ասենք տարա,
Բա վոր կատուն գա ինձ վրա՞»:
— Բտոն, Խտոն թող մեկից
Բռնեն կատվի քամակից:
«Ի՞նչ է խոսում չոր գանգը.
Լավ է դու տար եղ գանգը.
Ել ինչ Բտո, ինչ Փստան»,
Ճստաց Բտոն ճստճստան:
— Լռի՛ հանդուգն.
Կոտորվեք դուրք.
Վախկոտներիդ յես թաղեմ.
Ճառ ասեմ թե՞ գանգ կախեմ,
Գոչեց ջոջը,
Քաչեց պոչը:

Պատ. խմբադեր՝ Ս. Դավթյան

Տեխ. խմբադեր՝ Լ. Ոհանյան

Արբադրիչ՝ Ա. Արզախանյան

Հրատ. 4042, դլ. լիազոր Կ—4525, պատվեր 419, տիրաժ 5000

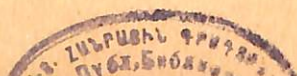
Հանձնված է արտադրութան 10 մարտի, 1937 թ.

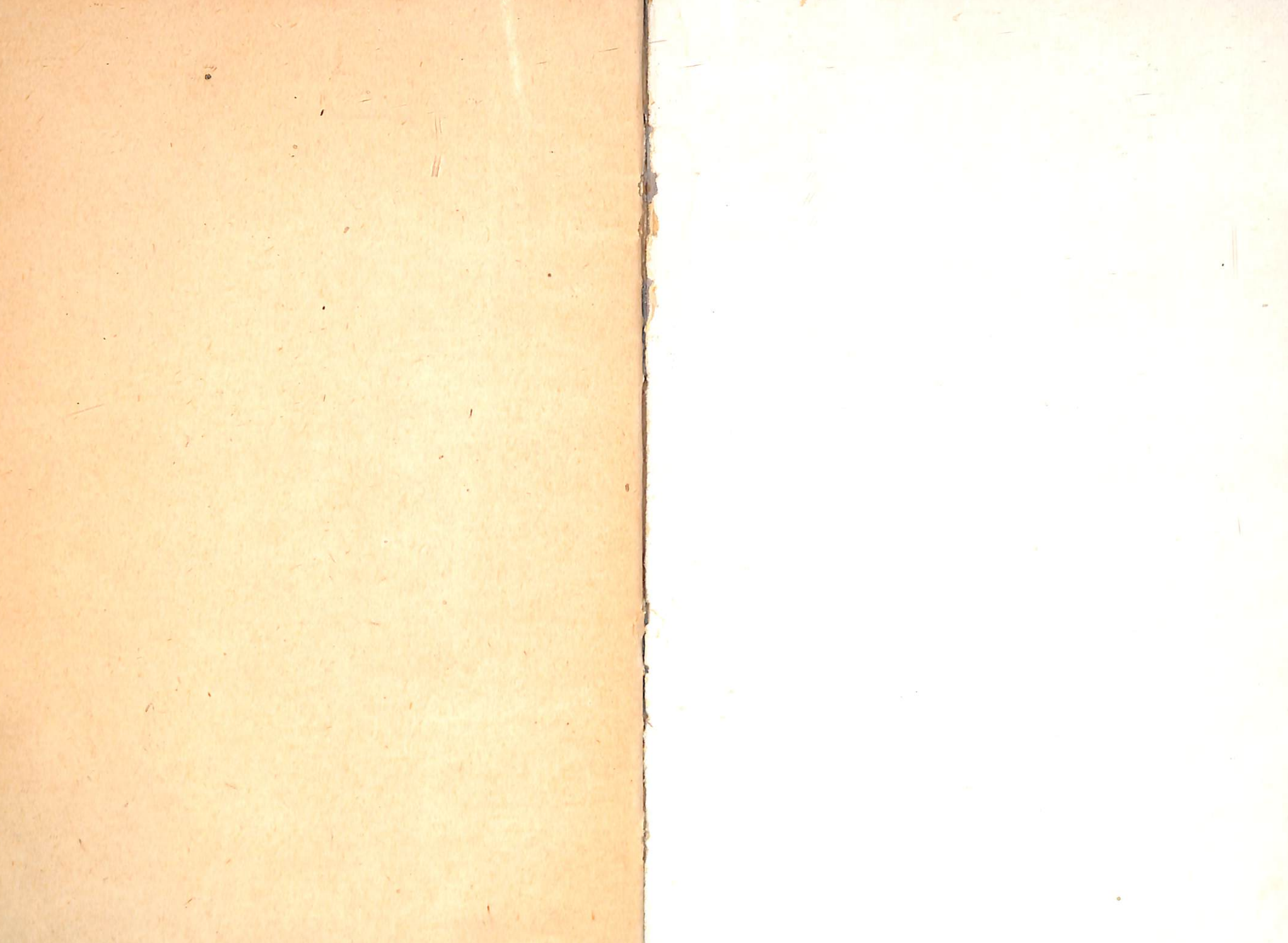
Ստորագրված է ապելու 25 մայիսի, 1937 թ.

Թուղթ 62×94 տպագրական մեկ մամուլ

Մեկ մամուլում 33280 նիշ, հեղինակային $\frac{3}{4}$ մամուլ.

Պետհրատի տպարան, Յերևան, Լենինի 65

ԳԻՆԸ 25 Կ.

ԱՊԱԲԵԿ ԽՆԿՕՅՈՒՆ
Բ Ա Տ Ո Ւ

Գիւ Բրմ. ՏՏՐ, Երևան, 1937 ր.

«Ազգային գրադարան»

NL0333786

34729

